

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Opgave 1 Hoe onafhankelijk is de journalist?

1 maximumscore 2

- De expressiefunctie van de media is te herkennen in het citaat “Duidelijker dan vroeger kan die laten weten wat hij goed en slecht vindt in de media, bijvoorbeeld via Facebook en Twitter.” (regels 15-18) voorbeeld van een juiste uitleg: 1
- Via Facebook en Twitter hebben consumenten van kranten, tv en radio de mogelijkheid om hun opvattingen in de openbaarheid te brengen. Dit is de expressiefunctie 1

2 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

De gebeurtenis

- heeft een human-interestkarakter;
- gaat over prominente personen;
- is dichtbij;
- moet begrijpelijk zijn;
- is opvallend/onverwacht.

per juist antwoord 1

3 maximumscore 2

- het uitgangspunt (de noodzaak van) kwalitatief hoogwaardige (programma's en) informatie 1
- Wanneer nieuwsmedia hun programmering/aanbod gaan afstemmen op de vraag van het publiek, zal er minder aandacht zijn voor moeilijke onderwerpen en diepgaande achtergrondinformatie 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende): De onafhankelijkheid van nieuwsredacties is belangrijk voor een democratische samenleving, omdat de nieuwsredacties dan beter in staat zijn om</p> <ul style="list-style-type: none"> - een bijdrage te leveren aan de publieke of politieke agendavorming; - een bijdrage te leveren aan het publiek debat / de meningsvorming van burgers; - de macht van politici / het overheidsbeleid te controleren; - misstanden in samenleving aan de kaak te stellen; - een spreekbuis te zijn voor bepaalde groeperingen; - objectieve informatie te kunnen brengen; - recht te doen aan vrijheid van meningsuiting. 	
	per juist antwoord	1
5	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeelden van juiste antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De landelijke publieke omroepen zijn gebonden aan het door de overheid gecreëerde wettelijke kader: de Mediawet. / De overheid kan voorwaarden stellen aan de publieke omroepen (bijvoorbeeld dat nieuwsprogramma's van omroeporganisaties de identiteit moeten weerspiegelen) • De landelijke publieke omroepen zijn afhankelijk van financiën van de overheid. (Bijvoorbeeld als de publieke omroepen minder geld krijgen van de overheid, kan dit betekenen dat de publieke omroepen hun nieuwsuitzendingen versoberen / hun redacties verkleinen.) 	1 1
6	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • op filter 3 'het selectief gebruik van bronnen door de verslaggever' <p>voorbeeld van een juiste uitleg bij filter 3 'het selectief gebruik van bronnen door de verslaggever':</p> <ul style="list-style-type: none"> • De freelancer zou anders dan een journalist met een vast contract bronnen kunnen kiezen die gunstig uitpakken voor zijn andere commerciële opdrachtgever 	1 1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • op filter 4 'de selectieve perceptie van de verslaggever' <p>voorbeeld van een juiste uitleg bij filter 4 'de selectieve perceptie van de verslaggever':</p> <ul style="list-style-type: none"> • De freelancer zou anders dan een journalist met een vast contract op grond van zijn ervaringen, waarden en normen tot andere keuzes of interpretaties van nieuwsfeiten kunnen komen (waardoor de berichten van een freelancer gunstig kunnen uitpakken voor zijn andere commerciële opdrachtgever) 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> het redactiestatuut 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> In het redactiestatuut staat omschreven wat de taak is van de directie en wat de taak is van de redactie (namelijk dat de directie zich bezighoudt met de commerciële kant van het bedrijf en zich niet mag bemoeien met de inhoud van de krant. De redactie zorgt voor de berichtgeving.) / Het redactiestatuut dient om de identiteit van een krant te beschermen: een onafhankelijke redactie is daarvoor nodig 	1

Opgave 2 Einde van de papieren krant?

8	maximumscore 1	
	voorbeeld van een juiste onderzoeksvraag vanuit de veranderende en vergelijkende benaderingswijze waarop het antwoord te vinden is in figuur 1:	
	“Hoe groot is de daling van het aandeel jongeren (13-19 jaar) dat Nederlandse dagbladen leest in 2015 ten opzichte van 2010?”	
9	maximumscore 3	
	voorbeeld van een juiste uitleg:	
	<ul style="list-style-type: none"> stap 1: een kleinere oplage leidt tot lagere advertentie-inkomsten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> stap 2: als gevolg van de dalende inkomsten is er minder budget om een kwalitatief goed product neer te zetten / moet er bezuinigd worden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> stap 3: zo daalt de kwaliteit van de krant; dat leidt weer tot minder lezers dus de oplage van de krant daalt nog verder etcetera 	1
10	maximumscore 1	
	voorbeeld van een juiste onderzoeksvraag vanuit de sociaal-culturele benaderingswijze waarop het antwoord te vinden is in tekst 2:	
	“Welke (maatschappelijke of culturele) taak kunnen de redacties van kranten vervullen als antwoord op de explosieve groei van digitale informatie?” / “Welke visie zouden de redacties van kranten kunnen hebben op het verspreiden van ‘onzin’ via de digitale media?”	
11	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> kenmerk: grote toename van de informatieproductie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> citaat: “de explosieve groei van digitale informatie” (regels 8-9) / “Niet alleen omdat het world wide web dagelijks uitdijt”(regels 13-15) / “de stortvloed aan informatie die met de snelheid van het licht over de wereld wordt geslingerd” (regels 29-32) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden:

- Door het toepassen van hoor en wederhoor (journalistieke norm) zorgt de krant ervoor dat niet de mening van één persoon of groep wordt vermeld, maar dat tegelijk ook de reactie/mening van een andere persoon of groep aan bod komt 1
- Door het scheiden van feiten en meningen (journalistieke norm) zorgt de krant ervoor dat de feiten controleerbaar zijn en de meningen van personen zijn die met naam genoemd worden. Daarmee kunnen ‘verzinsels’ en ‘spoof’ worden bestreden 1

Ook correct met juiste uitleg bij de volgende journalistieke normen:

- gebruikmaken van meerdere informatiebronnen,
- checken van nieuws en
- de juiste weergave van feiten.

Opmerking

Alleen 1 scorepunt toekennen voor een combinatie van juiste journalistieke norm met juiste uitleg.

Opgave 3 Lobbyen

13 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste omschrijving:

- Lobbyen betekent dat mensen (namens organisaties, bedrijven) op een **informele manier / via direct contact met politici** 1
- proberen **het overheidsbeleid te beïnvloeden** (in overeenstemming met belangen van organisaties/bedrijven die de lobbyist vertegenwoordigt) 1

14 maximumscore 2

- de articulatiefunctie 1
- want de PvdA-Kamerleden hebben met hun initiatiefnota een maatschappelijke wens – lobby-invloed zichtbaar maken – op de politieke agenda geplaatst 1

15 maximumscore 2

- citaat (één van de volgende): 1
 - “Een door hen samengestelde werkgroep van Kamerleden moet de voorstellen in regelingen omzetten.” (regels 12-15)
 - “een ‘lobby-paragraaf’ bij wetgeving (, waarin het ministerie laat zien welke belangen zijn aangekaart en hoe die zijn afgewogen)” (regels 23-26)
- Een vervolgstap na de presentatie van de nota is dat Kamerleden met een wetsvoorstel komen. Dat wordt bedoeld met “de voorstellen in regelingen omzetten” 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • kenmerk 2: Er is openbaarheid van bestuur 1 • (voorbeeld van een juiste uitleg) Dit kenmerk houdt in dat informatie over het overheidsbeleid en het tot stand komen van beleid openbaar moet zijn. Dat wil zeggen: voor iedereen toegankelijk. Omdat de Kamerleden de lobbypraktijk meer inzichtelijk willen maken, dragen hun voorstellen bij aan de openbaarheid van het bestuur 1 	
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • kenmerk 1: De bevoegdheden van bestuursorganen zijn gebaseerd op de Grondwet 1 • (voorbeeld van een juiste uitleg) Kamerleden maken gebruik van hun bevoegdheid om een wetsvoorstel in te dienen. Deze wetgevende taak staat in de Grondwet (art. 81 Grondwet) 1 	
17	maximumscore 2	
	<p>knelpunt 1: afnemende invloed van het parlement ten opzichte van de regering</p> <p>Het volgende citaat is daarvan een voorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Het gaat om wie de kaders van wetgeving mede bepaalt. Wij als Kamerleden hebben geen idee wie er in de vroegste fase meedenken.” (regels 29-33) / “Als Kamerlid kun je niet zien wie ... iets veranderen” (regels 33-36) 1 	
	<p>knelpunt: 2: ongelijke toegangsmogelijkheden tot de politieke arena</p> <p>Het volgende citaat is daarvan een voorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “en als burger kun je alleen in de marge iets veranderen” (regels 35-36) 1 	
18	maximumscore 2	
	<p>voorbeelden van juiste antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de invoerfase, want lobbyisten proberen via contacten met politici hun wensen op de politieke agenda te krijgen 1 • de omzettingfase, want in deze fase verzamelen ambtenaren en politici informatie over het te voeren beleid / want in deze fase geven deskundigen/adviesorganen adviezen over het te voeren beleid. Juist in deze fase proberen lobbyisten invloed uit te oefenen op ambtenaren, politici of adviesorganen van de overheid (de beleidsvoorbereiding) 1 	
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Alleen 1 scorepunt toekennen voor een combinatie van juiste fase met juiste uitleg.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 4

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

voorbeeld 1

- machtsbron: de ex-politici hebben veel kennis/deskundigheid
- voorbeeld van een juiste uitleg:
De ex-politici lobbyen vaak in sectoren waar ze als politicus veel mee te maken hebben gehad en ze beschikken dus over veel inhoudelijke kennis op het betreffende vakgebied/beleidsterrein. / De ex-politici beschikken over kennis over het verloop van het politieke proces en weten dus goed op welk moment en op welke wijze ze het meest efficiënt invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming

voorbeeld 2

- machtsbron: de ex-politici beschikken over een netwerk
- voorbeeld van een juiste uitleg:
Doordat ze zelf in de politiek werkzaam zijn geweest, hebben ze daar (veel) contacten. Ze weten daardoor dus beter bij wie ze moeten zijn / kunnen dus makkelijker in contact komen met de juiste personen om hun doelen te bereiken

voorbeeld 3

- machtsbron: de ex-politici hebben veel ervaring
- voorbeeld van een juiste uitleg:
Doordat ze tijdens hun politieke carrière (veel) ervaring hebben opgedaan met politieke besluitvormingsprocessen, kunnen ze goed inschatten welke momenten en methoden het meest geschikt zijn om invloed uit te oefenen op de besluitvorming

per juist voorbeeld van een machtsbron	1
per juiste uitleg van een machtsbron	1

Vraag	Antwoord	Scores
20	maximumscore 3	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden van een juist antwoord (één van de volgende): 	1
	<ul style="list-style-type: none"> – In de topfuncties van VNO-NCW. In deze organisatie zitten vier bestuurders afkomstig van de VVD, een rechtse politieke partij, tegenover één bestuurder van de PvdA, een linkse politieke partij. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – In de topfuncties van ABN AMRO. in dit bedrijf zitten (van de vijf bestuurders) drie bestuurders die afkomstig zijn van de VVD, een rechtse partij, en één bestuurder van de PvdA, een linkse partij. 	
	b	
	<p>voorbeelden van een juiste verklaring voor het feit dat vier bestuurders in VNO-NCW of drie bestuurders van ABN AMRO afkomstig zijn van de VVD en één bestuurder van de PvdA, een linkse partij:</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Rechtse politieke partijen zoals de VVD, benadrukken meer dan linkse partijen zoals de PvdA, het belang van de vrijemarkteconomie of economische vrijheid. Dit uitgangspunt (van het liberalisme) past bij de visie van of de belangen van werkgevers / van de werkgeversorganisatie VNO-NCW 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een linkse partijpolitiek zoals de PvdA wil meer regels voor het bedrijfsleven – beperking van de ondernemersvrijheid – om de werknemers beter te kunnen beschermen / om meer gelijkheid te bevorderen. Dit uitgangspunt strookt niet met de belangen / de visie van werkgeversorganisatie VNO-NCW en van een rechtse politieke partij zoals de VVD 	1
21	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • het (rechts)populisme / De PVV hanteert een populistische stijl van politiek bedrijven 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden van juiste kenmerken (twee van de volgende): 	2
	<ul style="list-style-type: none"> – Er is een afkeer van de gevestigde orde / het establishment van de politieke, economische en culturele elite. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Er wordt vaak verwezen naar de wil van ‘het volk’. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Er wordt vaak verwezen naar de eenheid van het land / vaderlandsliefde / benadrukken van de natiestaat. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Er worden uitingen gedaan tegen migratie. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – De nadelen van een multi-etnische samenleving worden benadrukt. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Er is een afkeer van de invloed van internationale organisaties als de EU. 	
	per juist kenmerk	1

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 3	
	• a = de Europese Commissie	1
	• b = de Raad van de Europese Unie	1
	• c = het Europees Parlement	1
23	maximumscore 2	
	• één van de volgende:	1
	– vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal	
	– het garanderen van eerlijke concurrentie	
	• voorbeeld van een doel van de Europese samenwerking:	
	bevorderen van welvaart / vrede / stabiliteit / veiligheid	1

Opgave 4 Aanpak illegale Brabantse hennepteelt

24	maximumscore 2	
	voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):	
	– De bestrijding van drugscriminaliteit door justitie kost de overheid / de belastingbetalende burgers veel geld: “2.500 verdachten, 60 criminele bendes” (regels 9-10).	
	– De overheid loopt veel belastinginkomsten mis: “een illegale jaaromzet van zo’n 800 miljoen euro” (regels 11-12).	
	– Bij brand in een woonwijk kan veel schade ontstaan aan omliggende huizen en gebouwen / de bestrijding van brand in woonwijken brengt kosten voor de overheid / de belastingbetaler met zich mee: “drie tot vijf branden per week, vaak midden in een woonwijk.” (regels 28-29)	
	per juist voorbeeld met bijpassend juist citaat (uit tekst 6)	1
25	maximumscore 2	
	• samenwerking tussen overheidsorganen en particuliere instanties	1
	• citaat: “Daarom betrekken we nu iedereen bij de opsporing: het overheidsbestuur, de belastingdienst, het bedrijfsleven.” (regels 32-35)	1
26	maximumscore 3	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	• Het dilemma van de rechtsstaat houdt in dat er een spanning bestaat tussen enerzijds rechtshandhaving en anderzijds rechtsbescherming	1
	• De manier van opsporen die De Groot beschrijft, is (volgens De Groot) effectief en draagt zodoende bij aan de rechtshandhaving / het bestrijden van drugscriminaliteit	1
	• Deze aanpak gaat echter wel ten koste van de rechtsbescherming: het feit dat willekeurig mensen verantwoording moeten afleggen voor het bezit van een dure auto of een hoog energieverbruik kan als een inbreuk op hun privacy worden gezien	1

Vraag	Antwoord	Scores
27	<p>maximumscore 4</p> <p>juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <p>doel</p> <ul style="list-style-type: none"> - vergelding <p>uitleg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kwaad mag niet onbestraft blijven. De henneptelers zullen het afpakken van hun vermogen als een echte straf ervaren. "Afpakken doet bij criminelen echt zeer, want alles draait om geld." (regels 65-67) / "Afgepakt vermogen vinden ze erger dan gevangenisstraf" (regels 67-68) <p>doel</p> <ul style="list-style-type: none"> - speciale/generale preventie <p>uitleg</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het feit dat de hennepteler een straf krijgt die als erg ervaren wordt, moet hem / andere potentiële telers weerhouden van het (opnieuw) plegen van dergelijke delicten. "Afpakken doet bij criminelen echt zeer, want alles draait om geld." (regels 65-67) / "Afgepakt vermogen vinden ze erger dan gevangenisstraf" (regels 67-68) <p>doel</p> <ul style="list-style-type: none"> - genoegdoening van het slachtoffer <p>uitleg</p> <ul style="list-style-type: none"> - De crimineel moet de schade van de energieleverancier, die beschouwd kan worden als één van de slachtoffers, vergoeden. "en je tekent een overeenkomst voor de schade van je energieleverancier" (regels 58-60) <p>per juist doel</p> <p>per juiste uitleg met passend citaat</p>	<p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p>1</p> <p>1</p>
28	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • de rationele-keuzetheorie <p>voorbeeld van een juiste uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Of iemand overgaat tot het plegen van crimineel gedrag, is afhankelijk van de uitkomst van een kosten-batenanalyse • Het afpakken van vermogen beschouwen de hennepkwekers (volgens De Groot en Nanhkoesingh) als hogere kosten dan een gevangenisstraf (zie regels 65-68). De kans dat potentiële daders kiezen voor hennepsteelt, neemt door deze aanpak dus af 	<p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 3

voorbeelden van juiste antwoorden:

- Slachtofferenquêtes zijn minder geschikt om vast te stellen of de hennepteelt door de nieuwe aanpak daadwerkelijk is afgenomen, omdat respondenten in de enquête niet kunnen aangeven dat ze het slachtoffer zijn geweest van het delict hennepteelt; bij hennepteelt is er geen sprake van een aanwijsbaar slachtoffer 1
- Self-report-onderzoeken zijn meer geschikt om vast te stellen of de hennepteelt door de nieuwe aanpak daadwerkelijk is afgenomen, omdat in een enquête onder burgers gevraagd kan worden of deze zich schuldig hebben gemaakt aan het telen van hennep. (Als de enquête op verschillende tijdstippen wordt afgenomen zou een daling van dit delict kunnen worden vastgesteld) 1
- Rechtbankstatistieken zijn minder geschikt om vast te stellen of de hennepteelt door de nieuwe aanpak daadwerkelijk is afgenomen, omdat door de nieuwe aanpak veel hennepzaken niet meer voor de rechter komen. Het feit dat er in de rechtbankstatistieken een afname te zien is, zegt dus weinig/niets over de werkelijke omvang van dit type delict 1

Opgave 5 Zo vader, zo zoon

30 D

31 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden:

Psychologische theorieën ter verklaring van crimineel gedrag

- Psychologisch-criminologische theorieën laten zien dat de kans op het ontwikkelen van ernstig delinquent en gewelddadig gedrag toeneemt als kinderen te kampen hebben met een opeenstapeling van elkaar versterkende risicofactoren. 1
- In de tekst staat een voorbeeld van risicofactoren namelijk “de vele traumatische ervaringen die de kinderen meekrijgen in hun jeugd” (regels 40-42) 1

of

Sociologische theorieën ter verklaring van crimineel gedrag

- Een sociologische theorie is de differentiële associatietheorie (van Sutherland). Volgens deze theorie is de kans groter dat kinderen van criminele vaders positieve associaties ontwikkelen ten aanzien van allerlei delicten 1
- Deze kinderen van Amsterdamse beroepscriminelen leren crimineel gedrag vanuit hun milieu. In de tekst staat dat 50 procent van de dochters van Amsterdamse criminelen in de fout ging (regels 36-38) 1

Bronvermeldingen

tekst 1	NRC Handelsblad, 3 juni 2015
figuur 1	www.svdj.nl/de-stand-van-de-nieuwsmedia , uitgave van Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SVDJ), 22 juni 2016
tekst 2	de Volkskrant, column van Peter de Waard, 26 november 2015
tekst 3	de Volkskrant, 22 december 2015
tekst 4	de Volkskrant, 6 februari 2016
figuur 2	de Volkskrant, 6 februari 2016
tekst 5	www.europa-nu.nl , gedownload in oktober 2016
tekst 6	de Volkskrant, 26 april 2016
tekst 7	de Volkskrant, 25 februari 2016